

Jørgen Frost og Lis Pøhler

MÆRK SPROGET

Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

Pøhler

MÆRK SPROGET

Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

I *Mærk sproget - skriv og læs!* – kapitel 4 – er der argumenteret for en uformel, dialogisk evalueringsform og givet eksempler på, hvordan det kan gøres. Det vil vi følge op på i dette studiehæfte. Først diskuterer vi evalueringsbegrebet, dernæst præsenterer vi en uformel måde at få overblik over, hvor langt børnene i dagtilbuddet er kommet i deres erfaring med skriftsproget, og vi følger op med en kort omtale af to kortlægningsredskaber: KTI og IL-basis, som kan anvendes i 0. og 1. klasse. Til sidst vil vi omtale, hvordan man kan systematisere de daglige noter om elevernes læsning og skrivning.

Til pædagogen og læreren

Vi slutter dette hæfte af med en udfordring til dig: Vi vil nemlig gerne udfordre dig til at evaluere dit udbytte af arbejdet med de fem studiehæfter, og vi hører meget gerne fra dig om det!

Hvorfor evaluere?

Kortlægning, testning, evaluering og vurdering er nogle af de termer, som benyttes, når man vil prøve at bestemme elevens udbytte af undervisning og identificere hans eller hendes aktuelle færdigheder og udfordringer – men uanset hvilken betegnelse man bruger, så kan resultaterne af disse ikke stå alene, de skal tolkes i lyset af den virkelighed, eleven befinder sig i. Nogle forskere har været optaget af at se på evaluering af elevers færdigheder i et perspektiv, hvor man i størst mulig grad ønskede at knytte undervisning og evaluering sammen (Grigorenko, 2008). Disse forskere anbefaler, at man i evaluering af elevens færdigheder medtænker tre grundlæggende præmisser for både tilrettelæggelse og fortolkning af evalueringen:

1. Der skal tages hensyn til, at elever altid kommer fra forskellige kulturelle virkeligheder, hvor en klassisk testtradition uden hjælpemuligheder og støtte ikke er i stand til at opfange en given elevs potentiale.
2. Den, som vil evaluere, bør ikke være så optaget af, hvor eleven er i sin udvikling *lige nu* med udgangspunkt i sin hidtidige undervisningserfaring, men hellere af, hvor eleven kan befinde sig *fremover*, hvis eleven får en tilpasset undervisning fra nu af.
3. Det har begrænset værdi at evaluere for evalueringens skyld. Evalueringen bør gennemføres som del af en plan for den næste periodes undervisning, som kan justeres i forhold til evalueringsresultaterne.

Evalueringen skal hjælpe læreren til at kunne vurdere, om undervisningen har styrket elevens færdigheder, og om elevens udvikling som minimum har fulgt en for aldersgruppen normal udviklingskurve. Elever, som allerede er kategoriseret som værende i vanskeligheder eller i risiko for udvikling af vanskeligheder, skal helst ind i en udviklingskurve, som er 'mere stejl' end den gennemsnitlige kurve, fordi denne elevgruppe har noget at indhente, hvilket kan illustreres sådan:

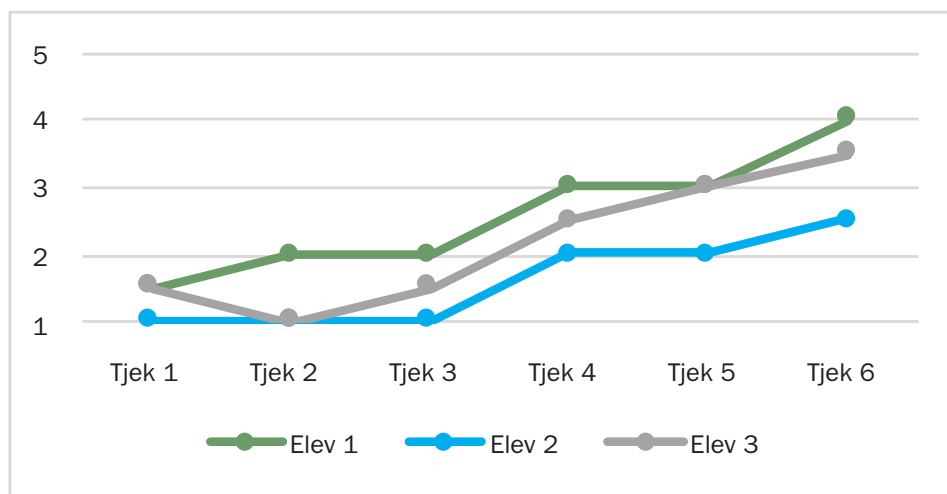

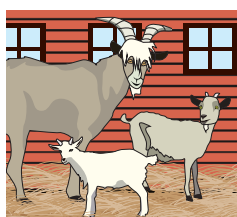
Illustration herover er en model: Eleverne findes ikke i virkeligheden, og de er blevet 'testet' med en tænkt test. Modellen skal illustrere forventet læseudvikling for tre elever, som har modtaget den samme undervisning frem til 'Tjek 1'. Elevernes udbytte af undervisning er blevet målt 6 gange i perioden.

- Elev 1 følger en normal udvikling for alderen, mens Elev 2 og Elev 3 ved Tjek 2 begge blev identificeret som elever i risiko for at udvikle vanskeligheder.
- Elev 2 blev efter Tjek 2 tilbudt en særligt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i en analyse af elevens behov for støtte. Ved Tjek 3 viste det sig, at eleven ikke havde flyttet sig, derfor måtte undervisningen lægges om igen. Tjek 4 kunne tyde på, at den nye støtte var effektiv. Der sker ingen udvikling fra Tjek 4 til Tjek 5. Det er en helt naturlig del af læringsprocessen. Den stejle læringskurve fra Tjek 3 til Tjek 4 skal have tid til at blive konsolideret.
- Ved Tjek 2 blev Elev 3's resultat vurderet som primært at være et udtryk for, at testen blev taget på en dårlig dag. Derfor blev der ikke iværksat ændring i undervisningen for denne elev. Ved Tjek 6 er eleven stadig i positiv udvikling, men endnu ikke oppe på det forventede niveau for alderen.

Stimulering og evaluering i dagtilbud med udgangspunkt i De tre bukkebruse

Folkeeventyret De tre bukkebruse er kendt af de fleste – om ikke alle – børn. Derfor kan man roligt læse eventyret op eller genfortælle det, som en indledning til det, som skal følge efter. På den måde sikrer du dig også, at alle børn får repeteret indhold og handling.

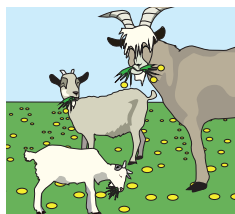
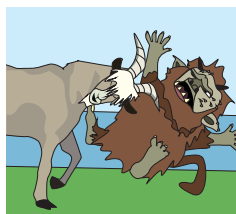
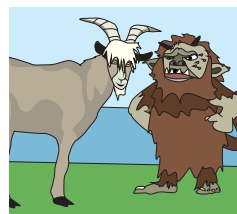
Teksten deles op i 6 scener, som illustreret herunder og på hæftets sidste side.

Scene 1: De tre bukkebruse i stalden

Scene 2: Den lille bukkebruse og trolden.

Scene 3: Den mellemste bukkebruse og trolden.

Scene 4: Den største bukkebruse og trolden.

Scene 5: Den store bukkebruse stanger trolden.

Scene 6: De 3 bukkebruse på sæteren.

MÆRK SPROGET – Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

© 2021, Forlaget Pøhler, Brøndby

Grafisk design: Rikke Jensen

Studiehæfterne kan frit downloades fra www.poehler.dk | ISBN: 978-87-93740-69-3

Hvis du klipper de seks billeder ud – og eventuelt forstørrer dem – så kan de bruges som støtte til din genfortælling af eventyret. Billederne vises frem et ad gangen, efterhånden som eventyret skrider frem. Læg de 'brugte' billeder i rækkefølge på gulvet eller sæt dem op på væggen. Når eventyret er fortalt, kan billederne bruges som støtte til en fælles genfortælling, hvor eventyrets struktur tydeligt trækkes frem.

Lidt senere på dagen – eller næste dag – samler du børnene igen og snakker om *De tre bukkebruse*. Inden børnene samles, har du lavet en frise på væggen, hvor der er otte felter, der fungerer som model for den bog, børnene skal til at skrive: Ét felt, som skal bruges som forside, ét felt til hver af de seks scener og ét felt, som skal bruges som bagside. Under hvert billede skal der være plads til at skrive en tekst. Opgaven er nu at få børnene med til at lave en genfortælling af eventyret i de seks scener.

Start med at tale om titlen på eventyret og skriv 'De tre bukkebruse' i det første felt.

	scene 1	scene 2	scene 3	scene 4	scene 5	scene 6	

Læg derefter billederne i tilfældig orden på gulvet. Tal med børnene om, hvilket billede, der starter historien. Find billedet og sæt det op på væggen. *Hvad skal vi så fortælle om denne tegning?* kan du spørge. Børnene foreslår måske: *De tre bukkebruse i stalden*, og du skriver *De tre bukkebruse i stalden* under billedet – med støtte fra børnene. Støtten kan fx være, at du skriver *De tre* – og derefter siger: *Nu har jeg skrevet De tre – hvad var det nu, jeg så skulle skrive?*

De fem næste scener sættes op på samme måde, og der skrives i fællesskab en lille tekst til billedet. I det sidste rum skal stå, hvem der har skrevet eventyret. Du kan fx skrive: *Skrevet af Tusindbenene* (eller hvad gruppen nu hedder). Du fortæller, at nu har de faktisk skrevet deres egen bukkebruse-historie. Du har på denne måde modelleret ideen om at udforme en tegneserie, som har en begyndelse, en handling og en slutning.

En efterfølgende dag genfortælles historien med udgangspunkt i frisen – gerne kun med en lille gruppe af børnene ad gangen, så der er mulighed for god støtte til alle. Børnene får kopi af de seks scener og laver nu deres egen bukkebruse-bog af 2 A4 ark, som klipses sammen på midten – der bliver i alt 8 sider:

- s. 1 = forside
- s. 2 = scene 1
- s. 3 = scene 2
- ...
- s. 7 = scene 5
- s. 8 Skrevet af... (her skriver barnet sit eget navn)

Børnene kan opfordres til at tegne forside og skrive titel. De kan evt. skrive under billederne på nogle af scenerne. Du kan også vælge at kopiere teksten fra den fælles historie og uddele tekststrimlerne til børnene sammen med billederne, således at de limer både billeder og tekststrimler ind i deres egen bog.

Via denne proces får du et fint overblik over, hvor langt det enkelte barn er kommet både i forhold til at kunne fastholde forløbet i historien og i forhold til, hvad det enkelte barn kan skrive. De voksne skal selvfølgelig støtte de børn, som beder om hjælp. Det her er *ikke* en test – det er 'bare' en aktivitet, hvor de voksne kan iagttage, hvor det enkelte barn er i forhold til fx at forstå teksten, at omsætte fortællingen til tegneserie og fastholde sekvenser i fortællingen, og også i forhold til de børn, som allerede er kommet i gang med ordanalysen, og som måske kan finde de tilsvarende bogstaver på bogstavkortene på væggen. Det må ikke

blive 'skole'. Forløbet skal have karakter af en åben samtale. Overhøring, test eller tjek af viden hører ikke til her! Med udgangspunkt i frisen og/eller børnenes bøger kan eventyret genfortælles igen og igen.

Ved at benytte en lignende model med andre eventyr (fx De tre små grise, Rødhætte eller Klodshans), kan man følge børnenes udvikling på både det talesproglige og det skriftsproglige område. Endelig kan denne aktivitet danne en naturlig overgang til arbejdet med vægfrisen om Peter Plys, som vi præsenterede i Studiehæfte 3.

Undervisning og evaluering i 0.-2. klasse

Alle er vist enige om, at evaluering er et vigtigt element i skolen. Vi er måske bare ikke helt enige om, hvordan det skal gøres, og det at ville evaluere, teste eller prøve elever især i 0.-2. klasse skaber ofte debat. Når vi nu drister os til at begynde dette hæfte med at tale om at evaluere forudsætninger hos denne elevgruppe, så kræver det måske en forklaring.

Læreren værktøjskasse skal indeholde redskaber, som kan give et billede af elevernes forudsætninger, potentialer og udvikling i forhold til det, læreren har ansvar for, at de skal lære. Vores anbefaling er, at jo yngre eleverne er, desto mere uformelt skal både undervisning og evaluering gribes an. Iagttagelser i dagligdagen – fx vedrørende de fem læringsdimensioner som vist i Studiehæfte 1 og notatark til læsning i Studiehæfte 5 – er eksempler på uformelle observationer, hvor vi blot har udformet skemaer som støtte for det. Observationerne er redskaber, som kan bruges til at justere det daglige fokus på den enkelte elev.

Men for nogle elever vil det være nyttigt at supplere med en mere nøjagtig evaluering, fordi resultaterne derved bliver mere nuancerede. Det kunne fx være nødvendigt i forhold til Elev 2 og Elev 3, som vi omtalte i modellen i hæftets start. Den uformelle observation i det daglige arbejde (Tjek 2) viste, at de to elever ikke præsterede, som forventet. En særligt tilrettelagt undervisning måtte derfor defineres og etableres, og til det brug er det nyttigt med en mere dialogisk og systematisk kortlægning, hvor læreren tydeligere ser elevens udviklingsmuligheder og potentiale. Samtidig får læreren på denne måde flere informationer om elevens læsning, og dermed også bedre fundament for at finde ud af, hvordan undervisningen konkret kan tilrettelægges.

Eleverne vil altid være på vej i deres udvikling og i forskellig udviklingstakt. Deres forhåndsviden og deres måde at agere på vil være afhængig af, hvordan de fungerer – både generelt (socialt og psykologisk) og specifikt fagligt, når de er i en læringssituation. Deres erfaringsbaggrund og læringsstrategier vil tydeligt skinne igennem, og disse er langt hen ad vejen socialt bestemte – jf. de tre præmisser for evaluering, som vi refererede til i starten. I en formel kortlægning af en elev får man (heller ikke med denne aldersgruppe) nødvendigvis et helt sandfærdigt og dækkende billede af elevens potentiale. Hvis evalueringen er både uformel og dialogisk baseret, får man både viden om og indsigt i elevens faglige forudsætninger og elevens måde at læse på (Frost, 2009).

Kontrolleret Tegneiagttagelse (KTI)

Ideelt set kan KTI (Jensen & Krogh, 2009) benyttes ved starten af det toårige overgangsrum fra dagtilbuddet (5 år) til slutningen af 0. klasse. KTI'en går i al sin enkelthed ud på, at børnene instrueres i at tegne nogle velkendte ting på et stykke papir. KTI giver et billede af børnenes evne til at modtage, bearbejde og udføre sproglige instruktioner om ting, relationer og begreber, de er velkendte med. Dagtilbud og skole vil på den måde få et værdifuldt indblik i den begrebsmæssige og sproglige udvikling både hos det enkelte barn og i gruppen som helhed. Ved gennemførelsen er der én voksen, som instruerer, og flere, der observerer, hvordan det enkelte barn agerer under 'tegnelegen', som mange kalder det. Bagefter drøfter observatørerne og den, som instruerede, de enkelte børns tegninger. Børnenes tegninger bruges ofte som udgangspunkt for

efterfølgende samtaler med forældrene om barnets udvikling. Når KTI benyttes både i starten og slutningen af det sidste år i dagtilbuddet, viser den desuden udviklingshastigheden til de enkelte børn. Det er vigtig information til læreren, som skal planlægge modtagelsen og fortsættelsen i det toårige overgangsrum mellem dagtilbud og skole.

IL-basis, Gruppeprøve

IL-basis (Frost & Nielsen, 2015) er et observationsmateriale, som består af flere dele, hvor den første del (Gruppeprøven) kan benyttes i løbet af børnehaveklassen med henblik på at observere elevernes sprogforståelse og sproglige bevidsthed samt den tidlige skrive- og læseudvikling. Materialet giver mulighed for at følge elevernes udvikling i løbet af 0. klasse. Følgende områder kan iagttages:

1. *Tegne og skrive.* Opgaven afvikles ved skoleårets start. Eleverne opfordres til at lave en tegning på prøvehæftets forside. Når alle er færdige, bliver de opmuntret til at skrive, hvad de har tegnet, eller skrive en lille historie om tegningen. Opgaven minder meget om opgaven side 4 i Studiehæfte 2. Studiehæfternes forsider viser, hvordan Alexander løste denne opgave, da han gik i 0. klasse.
2. *Lytteforståelse.* Eleverne hører en lille historie, hvorefter læreren spørger om en detalje i historiens forløb. De besvarer opgaven ved at markere den korrekte tegning (ud af fire mulige). Dernæst skal de høre 5 nye historier, hvor de bagefter får et spørgsmål, de skal svare ja/nej til. Spørgsmålene viser, om de forstår en pointe i historien.
3. *Sproglig opmærksomhed.* Denne del består af 3 opgavesæt: Rimord, Forlydsanalyse og Fonemantal (2 sæt).
4. *Sammensatte ord.* Eleverne skal danne nye ord ved at sætte (billeder af) to ord sammen (fx næse + horn = næsehorn). Her får læreren et indblik i elevens sprog- og begrebsforståelse.
5. *Bogstavprøve.* Til hver opgave hører en tegning og ved siden af står 4 forskellige bogstaver. Eleven skal identificere den første lyd i ordet på tegningen og sætte kryds ved det bogstav (ud af fire mulige), som svarer til lyden. Denne delprøve viser både noget om elevens fonemanalyse og om matchning af lyd-bogstavform (funktionel bogstavkundskab).
6. *Bogstavskrivning.* Eleven skal skrive bogstaver efter diktat.
7. *Ordskrivning 1-3.* Eleven skal analysere lydrette ord på 2-4 bogstaver og skrive dem på en linje ved siden af.
8. *Tegne og skrive.* Opgaven er identisk med den første tegne/skrive-opgave. Denne prøvedel tages efter et halvt år eller senere i klassen, så man kan sammenligne udviklingen fra første tegne/skrive opgave til nu.

Som det fremgår af oversigten, rummer dette materiale det meste af det, som har betydning, når elevernes første skriftsprogsudvikling skal observeres. Det er en stor fordel, hvis du benytter materialet successivt i løbet af året. Det betyder, at hvis du fx arbejder med legeprogrammet til sproglig opmærksomhed, så kan du se, om eleven har lært de temaer, som programmet går igennem: Rim, forlyd, fonemanalyse og desuden funktionel bogstavkundskab og ordskrivning. Senere kan man bruge resten af opgaverne.

Evaluering af elevens skriveudvikling

Vi har hidtil mest fokuseret på de sproganalytiske færdigheder for at komme i gang med at skrive og derefter at læse det skrevne. Men til skriveudvikling hører også det at udforme en tekst. I begyndelsen skriver eleverne enkeltord og herunder også navne, men at skrive en tekst kræver andet og mere end at kunne stave ord.

Når klassen deltager i dialoger med dig om at udforme fælles tekster, som skrives på tavlen, har du også anledning til at samtale med eleverne om selve tekstudformningen. I starten skal du fokusere på at få formuleret korte, enkle sætninger, fordi det både giver overblik og gør det enkelt at lære at læse.

Her bliver begrebet sætning demonstreret, og teksten vil ofte komme til at bestå af enkle sætninger efter hinanden – som fx teksten om idrætsdagen i Studiehæfte 2. Det bliver elevernes første model for, hvordan man kan arbejde med sproget for at kunne meddele sig skriftligt på en enkel måde.

Når eleverne begynder at ville skrive egne historier, vil du tilsvarende se en udvikling fra det grammatisk enkle til det mere komplicerede og sammenhængende sprog. Finske forskere har udviklet en simpel model til beskrivelse af elevernes skriveudvikling. Modellen kan måske være anvendelig for dig både i forhold til at kunne tilrettelægge undervisning i at skrive tekster og for at kunne vurdere den enkelte elevs skriveudvikling (Mäki m. fl., 2001). Modellen beskriver kort fortalt den første skriveudvikling i ni niveauer:

Niveauer i udformning af tekster:

Niveau	Karakteristika	Eksempel
1	Et ords sætninger. Ord uden indbyrdes sammenhæng.	is mor
2	En ytring, som udtrykker en mening	En gul is.
3	En kort tekst til et billede	Jeg spiser is.
4	En kæde af handlinger med enkel, lineær syntaks	Katten går ud i haven, så får den øje på en mus og spæner efter den.
5	En kæde af handlinger med udviklet syntaks	Da katten går ud i haven, får den øje på en mus. Men musen er væk, før katten når hen til den.
6	En enkel historie med enkel syntaks	I går var min far og mig inde i byen for at se på en ny cykel til mig.
7	En enkel historie med udviklet syntaks	Maja er god til at spille fodbold. Hun kan både skyde langt og hårdt og tackle sine modstandere.
8	En tematisk historie med enkel syntaks	Vulkaner. På Island er der mange vulkaner. I denne uge har der været vulkanudbrud.
9	En tematisk historie med udviklet syntaks	I en bikube er der kun én dronning. Det er hende, der lægger æggene, mens de andre bier må ud og samle nektar i blomsterne omkring bikuben.

MÆRK SPROGET – Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

© 2021, Forlaget Pøhler, Brøndby

Grafisk design: Rikke Jensen

Studiehæfterne kan frit downloades fra www.poebler.dk | ISBN: 978-87-93740-69-3

Når du benytter denne udviklingsoversigt, kan du benytte den til både at følge med i, hvordan de enkelte børn udvikler deres skrivefærdigheder og til at planlægge fælles skriveøvelser på tavlen, hvor du kan mediere en grammatisk forståelse hos eleverne for, hvordan sætninger kan kobles sammen og for, hvordan man kan skabe indholdsmæssig sammenhæng fra den ene sætning til den anden og fra afsnit til afsnit. Samtidig kan du her drøfte ordvalg med henblik på præcision og variation.

På samme måde som vi har foreslået makkerlæsning som en velegnet form for gensidig støtte og læring, kan man benytte parskrivning, hvor eleverne går sammen om at udforme tekster i forhold til de temaer, som klassen arbejder med. Dette kan senere naturligt glide over i procesorienteret skrivning, fordi de på denne måde bliver vænnet til at arbejde sammen om tekststudformning.

Løbende evaluering af elevens læsning

Som vi fortalte i Studiehæfte 3, så er det væsentligt, at eleverne især i den indledende fase får lejlighed til både at læse mange meningsfulde, lette tekster og at læse dem mange gange. Derfor har vi gentagne gange argumenteret for, at eleverne vænner sig til at læse for hinanden to og to med 10 cm-stemmer. Den, der læser, skal i første gennemlæsning fokusere på at få læst alle ordene korrekt, og i de efterfølgende gennemlæsninger fokusere mere og mere på at læse med god intonation. Den, der lytter, skal først og fremmest fokusere på, at alle ord bliver læst korrekt. I de senere gennemlæsninger skal lytteren også fokusere på, at der læses med intonation.

Men eleverne – og du – har brug for, at de *også* læser for dig. Når de gør det, så viser du med din måde at give feedback på, hvordan 'lytteren' skal agere. Det behøver du ikke bruge mange ord på at forklare. Det er meget mere effektivt selv at være den gode lytter.

Du skal lytte til mange elevers oplæsning i løbet af en uge, og du er nødt til at etablere et system, så du får styr på dine iagttagelser. På side 9 er et notationsark, som du kan bruge til det. Der er også en instruktion til, hvordan du bruger det, samt et eksempel på, hvordan arket kan udfyldes. Det kræver lidt øvelse, men efter 5-10 gange vil du opleve, at færdigheden sidder i hånden, og så kan du faktisk ikke rigtig holde ud at lytte til en elevs oplæsning uden at have papir og blyant ved hånden – jf. Læringshjulet i Studiehæfte 4 – du skal nemlig også lære nye færdigheder og have tid til at få automatiseret dem!

Den bedste måde at lære at bruge arket på er at optage en elevs højtlesning og så vente med at udfylde arket, til du er alene. Så kan du spole frem og tilbage og lytte igen og igen til det, eleven sagde – og derefter skrive dine iagttagelser ind i arket. Det kan du gøre et par gange, til du synes, at du er så sikker i notationen, at du kan notere undervejs. Kast dig ud i det – der sker ingen ulykker, hvis du overser en detalje eller to. Du bliver mere og mere sikker med tiden.

Når du nu har optagelsen, så kan du også benytte lejligheden til at lytte til dine egne kommentarer til eleven – og måske tænke over, om du fx bruger for mange ord, taler for hurtigt eller taler ind i et udviklingstrin, som eleven endnu ikke er nået til. Læg især mærke til, hvad du gjorde, når eleven gik i stå. Fik du stillet spørgsmål, som hjalp eleven videre, eller løste du opgaven for ham/hende?

Sådan bruger du notatarket

Mens eleven læser højt for dig, noterer du læsningen på notatarket, som du finder på side 10. I oversigten side 9 kan du se eksempler på, hvordan det kan se ud..

- Udfyld øverste linje med bogens titel, elevens navn og dato.
- Korrekt læste ord markeres med ✓.
- Hvis eleven gentager et korrekt læst ord, skrives ✓(G).
- Fejllæste ord skrives som en brøk: det, eleven læser, skrives øverst og det korrekte ord nederst.
- Hvis eleven springer et ord over, skrives der ikke noget øverst på brøkstregen.
- Hvis eleven læser et ord, som slet ikke står i teksten, skrives ordet øverst på brøkstregen, mens der under brøkstregen ikke skrives noget.
- Hvis eleven læser fejl, men efterfølgende selv retter fejlen, skrives (SK) efter det fejllæste ord.
- Når der skiftes side, skrives sidetallet, så kan du nemt finde tilbage til de fejllæste ord. Husk også at notere oplæsning af forside og titelblad.

Når du skal analysere elevens læsning

- Tæl antal ord i teksten og antal fejllæste ord og beregn rigtighedsprocenten – se under eksemplet hvordan.
- Kig på de fejllæste ord. Hvor mange selvkorrektioner var der? Jo flere, jo bedre! Det er tegn på, at eleven reflekterer over det, han/hun læser.

Eksempel på notater fra en elevs læsning

Til orientering er bogens tekst i eksemplet på side 9 gengivet i spalte to under 'kommentarer'. Spalten er normalt tænkt til brug for dine kommentarer under og efter læsningen.

Beregning af rigtighedsprocent:

I eksemplet herunder er der i alt 47 ord.

5 ord fejllæses:

- *siger* gentages
- *du skal* står ikke i teksten (tæller som 1 fejl, selv om der er to ord)
- *at* springes over
- *Hugo* læses som Emil,
- *Hisssss* læses som mjav

Rigtighedsprocenten kan beregnes som antal korrekt læste ord divideret med det samlede antal ord og ganget med 100:

Antal ord i alt: 47

Antal korrekt læste ord: 42

Rigtighedsprocent: $42/47 \times 100 = 89\%$

MÆRK SPROGET – Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

© 2021, Forlaget Pøhler, Brøndby

Grafisk design: Rikke Jensen

Studiehæfterne kan frit downloades fra www.poehler.dk | ISBN: 978-87-93740-69-3

Notatark – Læsning

Elevens navn: Anton **Bogens titel:** Bella løber væk (Solstrålebog, trin 5) **Dato:** 1. april 2021

Side	Elevens læsning	Kommentarer (HER: teksten i bogen)
Forside og Titelblad	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	Bella løber væk Bella løber væk
2	✓ <u>du skal</u> _____ at ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ (G) ✓	"Husk at holde Bella i snor!" <i>Eleven læser: Husk du skal holde Bella i snor.</i> siger mor. <i>Eleven læser: "siger siger mor"</i>
3	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	Vi ses om en time," siger far,
4	<u>Emil (SK)</u> ✓ ✓ ✓ ✓ Hugo	Hugo holder fast i Bella. <i>Selvkorrektion: Eleven siger Emil, men retter selv fejlen og læser Hugo.</i>
5	✓ ✓ ✓ ✓ <u>Mjav</u> Hisssss ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	Vov! Vov! Vov! (tekst i taleboble) Grrrrr! Hisssss! (tekst i taleboble) Men så møder de en kat!
6	✓ ✓ ✓	Bella løber væk.
7	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	Bella tager en hotdog og glemmer katten!

Rigtighedsprocent: 89 %

Aftaler til næste gang: Bogen genlæses for makker mindst 2 gange. Man skal kunne høre, at Bella gør noget, den ikke må. Læses med intonation for mig næste gang

Ny bog: Når enden er god ... (også trin 5)

Notatark – Læsning

Elevens navn: _____ Bogens titel: _____ Dato: _____

Side	Elevens læsning	Kommentarer

Rigtighedsprocent: _____

Aftaler til næste gang:

MÆRK SPROGET – Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

© 2021, Forlaget Pøhler, Brøndby

Grafisk design: Rikke Jensen

Studiehæfterne kan frit downloades fra www.poehler.dk | ISBN: 978-87-93740-69-3

Til læreren i 1. eller 2. klasse

Vi foreslår, at du afslutter dit arbejde med disse fem studiehæfter med denne lille udfordring. Det er en uformel evaluering af dit udbytte af arbejdet med hæfterne. Vi er meget interesserede i at høre fra dig om dette! Hvis du har tid og lyst til at dele dine tanker og ideer med os, så send en mail til kontakt@poehler.dk.

Udfordringen tager udgangspunkt i iagttagelsesskemaet 'De fem læringsdimensioner' fra **Studiehæfte 1**. Vi har indsat et eksempel på iagttagelse af en pige – lad os kalde hende Rosa. Hvis du allerede har brugt iagttagelsesskemaet i forhold til en af dine egne elever, så tager du naturligvis udgangspunkt i det.

Du skal nu supplere dine iagttagelser fra iagttagelsesskemaet med nogle af Rosas tegninger og tekster fra den sidste måneds tid. I **Studiehæfte 2** får du et forslag til, hvad du skal kigge efter i forhold til at vurdere hendes skriftsproglige udvikling:

- rimer
- hører første lyd i et ord
- knytter bogstaver til lyden
- skriver småord lydret
- opdeler længere ord i stavelser
- skriver mange ord korrekt.

Studiehæfte 2 afsluttes med en planche, som viser, hvordan Rosa skal gøre, når hun skal stave til et ord. Lav en lille uformel orddiktat med Rosa og iagttag hendes arbejdsform undervejs. Hun skal skrive 2-3 korte lydrette ord, som fx pil, hus, lam.

I **Studiehæfte 3** er forslag til, hvordan du kan tilrettelægge skrive- og læseaktiviteter, som giver eleverne mulighed for både aktivitet og fordybelse. Hvordan er dit indtryk af Rosas indsats i forhold til disse? Inddrag de fem læringsdimensioner i denne overvejelse:

- selvtillid og selvstændighed
- varierede erfaringer
- effektive strategier
- kundskab og forståelse
- evne til refleksion.

Sammenhold dine indtryk med dine noter i det første iagttagelsesskema. Hvordan har Rosa udviklet sig? Er der områder, som du i den næste periode skal fokusere mere på?

Sæt dig nu ved siden af Rosa og bed hende læse i den bog, hun er i gang med lige nu. Brug nogle af de støttestrategier, som beskrives i **Studiehæfte 4**. Læg mærke til, hvilke der rent faktisk hjælper Rosa videre, og hvilke der ikke gør. Vælg et ord ud fra teksten, som Rosa i første omgang læste forkert og prøv at arbejde det igennem med brug af kasserne – også som beskrevet i Studiehæfte 4. Du kan eventuelt supplere med en vurdering af hendes skriveudvikling ved brug af de ni skriveudviklingstrin og en analyse af hendes læsning ved brug af notatarket i **Studiehæfte 5**.

Slut af med at overveje sammenhængen mellem din undervisning og Rosas udbytte af undervisningen, sådan som du nu har beskrevet den for dig selv. Brug Grigorenkos tre perspektivpunkter til at afrunde din uformelle kortlægning af Rosas skriftsproglige kompetencer:

1. Overvej om der er noget i Rosas baggrund, som kunne være med til at påvirke hendes udbytte af din undervisning.
2. Beskriv dit billede af, hvor Rosa kan befinde sig om tre måneder, hvis hun får en tilpasset undervisning fra nu af.
3. Beskriv hvordan din hidtidige plan for Rosas undervisning de næste tre måneder skal justeres i forhold til resultaterne fra din kortlægning.

Hvis du vil læse mere

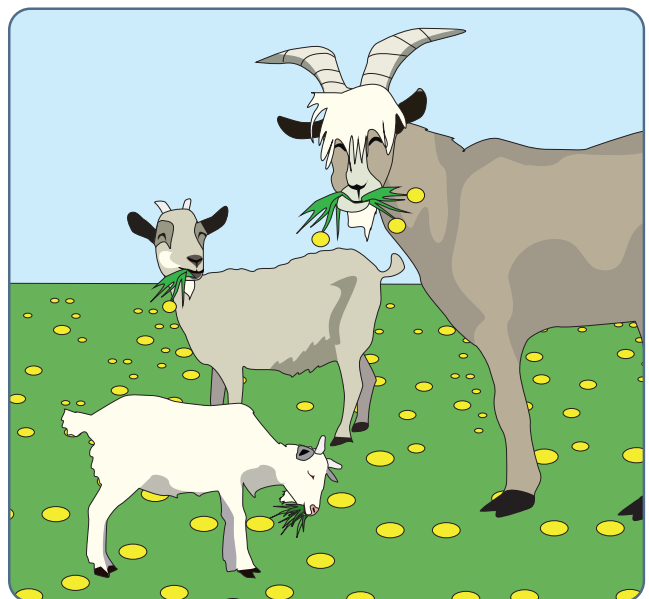
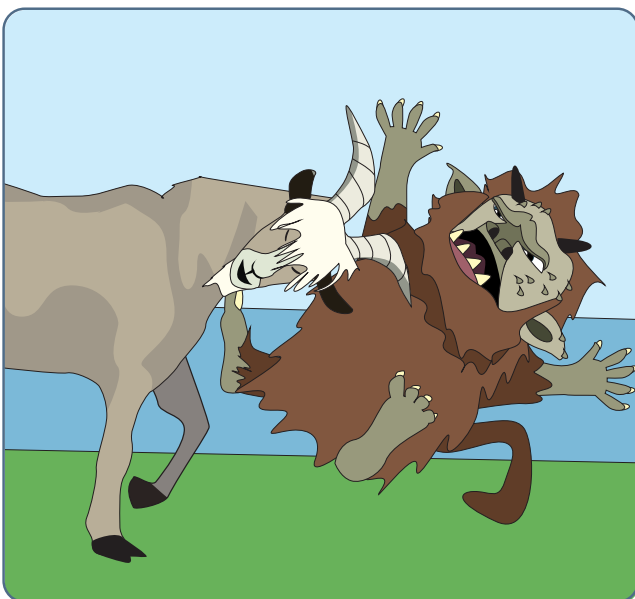
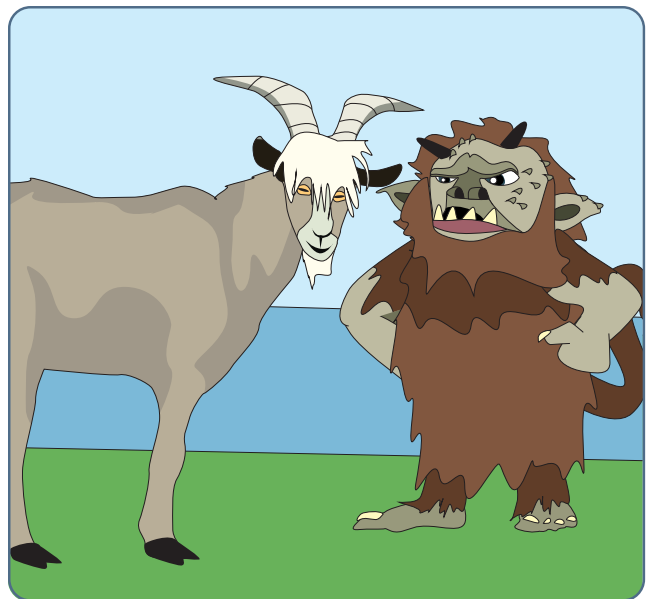
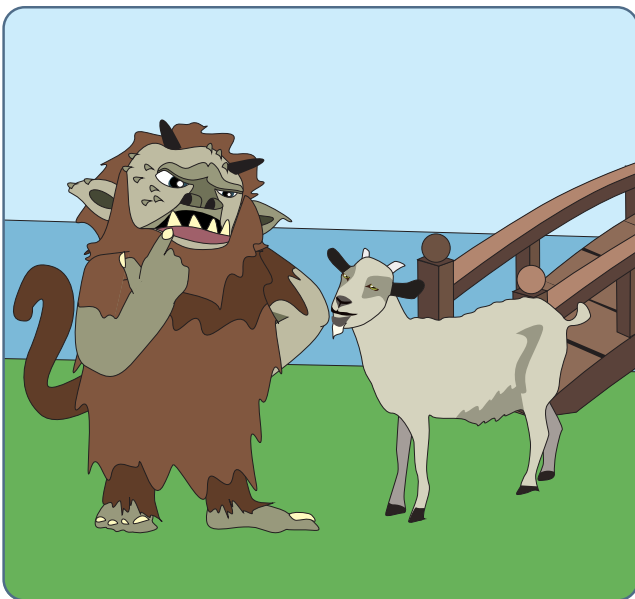
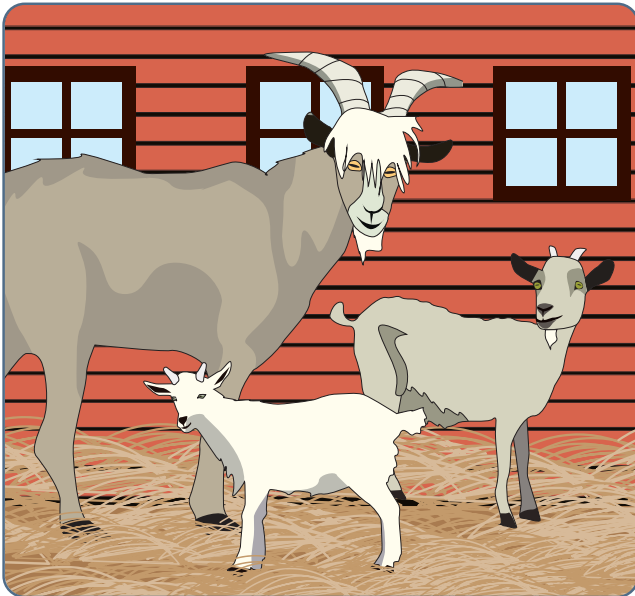
Frost, J. (red.) (2009). *Evaluering - i dialogisk perspektiv*. Dansk psykologisk Forlag.

Frost, J. & Nielsen, J.C. (2015). *IL-basis. Et prøvemateriale til vurdering af børns læseforudsætninger og begyndende læseudvikling*, rev. udgave. Hochrefe.

Grigorenko, (2009). Dynamic assessment and response to intervention: Two sides of one coin. *Journal of Learning Disabilities*, 42, 2, 111-132.

Jensen, B. & Krogh, T. (2009). KTI – Kontrolleret Tegne-lagttagelse. Et materiale til iagttagelse og vurdering af børns sprogforståelse udtrykt i en tegnehandling. *Skolepsykologi: Den røde Serie*, 37.

Mäki, H.S., Voeten, M.J.M., Vauras, M.M.S. & Poskiparta, E.H. (2001). Predicting writing skill development with word recognition and preschool readiness skills. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, 14, 643-672.

MÆRK SPROGET – Studiehæfte 5: Undervisning og evaluering

© 2021, Forlaget Pøhler, Brøndby

Grafisk design: Rikke Jensen

Studiehæfterne kan frit downloades fra www.poehler.dk | ISBN: 978-87-93740-69-3